

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

доц. Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

« 01 » 08 2023 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни**

«ФАРМАКОЛОГІЯ ТА МЕДИЧНА РЕЦЕПТУРА»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 223 Медсестринство
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 1 на основі ПЗСО

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра фармакології
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри фармакології
«6» червня 2023 року (протокол № 17).

Завідувач кафедри _____ Ігор ЗАМОРСЬКИЙ
(підпис)

Схвалено на засідання предметної (циклової) комісії фармацевтичних дисциплін
«14» червня 2023 року (протокол № 5).

Голова предметної методичної комісії
фармацевтичних дисциплін _____ Олександра ГОРОШКО
(підпис)

Чернівці – 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	фармакології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Заморський Ігор Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, zamorskii@bsmu.edu.ua ; Копчук Тамара Григорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, kopchuk.tamara@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmakologiyi/
Веб-сайт кафедри	http:// pharmacology.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Богомольця, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 3-52-62

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	2
Загальна кількість годин	60
Лекції	12
Практичні заняття	32
Самостійна робота	16
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль (на першому курсі)

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Фармакологія та медична рецептура – дисципліна, яка є однією з ключових та базових основ для підготовки медичних сестер, адже вивчає основні питання фармакології, фармакодинаміку та фармакокінетику лікарських засобів, особливості їх застосування в клініці, а також їх побічну дію. При вивченні цієї дисципліни особлива увага звертається на накази та документи, що регламентують правила виписування, безпечного зберігання та обміну сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, які викликають психічну та фізичну залежність; питання раціонального вибору шляхів введення ліків в залежності від клінічної ситуації, вміння правильного підбору лікарського засобу для лікування хронічних захворювань, вміння аналізувати та чітко орієнтуватися в застосуванні лікарських засобів під час надання невідкладної допомоги. Обов'язковою складовою при вивченні предмету є оволодіння студентами навичками виписування рецептів. При цьому, особлива увага при вивченні дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» акцентується на теоретичних та клінічних питаннях, що розвивають у медичних сестер логічне мислення, потяг до поглиблення знань, почуття відповідальності за стан хворих, виховують милосердя та любов до обраної професії.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-udnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу

(<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativpidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);

- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);

- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2 Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3 Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4 Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5 Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Дисципліни	Знати
Латинська мова та медична термінологія	Основні питання латинської термінології та медичної рецептури.
Медична біологія	Основні питання паразитології.
Мікробіологія, вірусологія та імунологія	Характеристику патогенних мікроорганізмів, вірусів та патогенез захворювань, що ними викликаються; основні питання імунології та епідеміології.

Біологічна хімія	Основні питання біохімічних процесів в організмі людини.
Анатомія людини	Основні питання будови органів та систем людини.
Фізіологія	Принципи функціонування систем організму людини.
Медсестринство у внутрішній медицині	Причини, клінічні прояви та лікування захворювань внутрішніх органів.
Медсестринство в педіатрії	Причини, клінічні прояви та лікування захворювань внутрішніх органів у дітей.
Медсестринство в хірургії	Причини, клінічні прояви та лікування хірургічної патології.

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» є оволодіння методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів при захворюваннях певного характеру, на підставі знань класифікацій лікарських засобів за основними фармакологічними групами, їх фармакокінетики та фармакодинаміки, особливостей взаємодії, спектра фармакотерапевтичної і побічної дії для забезпечення максимально раціональної лікарської терапії; навчитись складати схеми (алгоритми) надання невідкладної допомоги при загрозливих (критичних) для життя станах, враховуючи особливості дії лікарських засобів; вміти виявити ускладнення фармакотерапії.

6.2. Завдання:

- формування цілісної системи теоретичних основ фармакології;
- вивчення та оцінка фармакодинамічних та фармакокінетичних параметрів лікарських засобів;
- засвоєння методології проведення порівняльної оцінки різних лікарських засобів;
- засвоєння загальної методології вибору оптимального лікарського препарату, його дози, шляху і режиму введення для конкретного хворого для ефективної та безпечної медикаментозної терапії з урахуванням стану пацієнта;
- засвоєння принципів взаємодії лікарських засобів;
- виявлення та прогнозування на ранніх стадіях побічної дії ліків та проведення відповідної корекції;
- вивчення факторів, що підвищують ризик розвитку побічної дії лікарських засобів та їх комбінацій;
- засвоєння методів і критеріїв оцінки ефективності і безпеки застосування конкретних лікарських препаратів при проведенні комплексної терапії різних захворювань;
- засвоєння навичок одержання, аналізу та передачі інформації про фармакологічні властивості лікарських препаратів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності	<p>СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.</p> <p>СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.</p> <p>СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.</p> <p>СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).</p>
----------------------------------	---

Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

- РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
- РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.
- РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.
- РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
- РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

8. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни на першому курсі відводиться 60 годин (2 кредити ЄКТС).

Підсумковий модуль № 1 “Загальна фармакологія. Засоби, що впливають на периферичну та центральну нервову систему”

ТЕМА Вступ. Загальна рецептура.

Визначення фармакології, зв'язок її з іншими медичними та біологічними дисциплінами. Основні етапи розвитку фармакології. Розвиток вітчизняної фармакології.

Пошук медикаментозних засобів та їх клінічні випробування.

Поняття про лікарську сировину, лікарську речовину та джерела одержання. Поняття про лікарський (медикаментозний) засіб, препарат і лікарську форму. Сучасні форми ліків, класифікація. Переваги готових форм ліків.

Державна фармакопея (ДФ), її зміст і значення. Фармакопейна стаття. Офіційні та магістральні форми ліків.

Основні відомості про аптеку, її функції. Правила зберігання та відпуску ліків в аптеках і відділеннях стаціонару.

Рецепт, його структура, правила виписування рецептів згідно з чинним наказом МОЗ України. Виписування ліків на вимогах для стаціонарів.

Тверді форми ліків (порошки, таблетки, драже, капсули, гранули, збори). Правила виписування в рецептах.

Ін'єкційні форми ліків. Вимоги до ін'єкційних форм ліків. Методи стерилізації. Правила виписування в рецептах. Розрахунки доз і концентрацій. Складання рецептурних приписів на рідкі форми ліків.

Рідкі форми ліків (розчини, слизи, настої, відвари, настойки та екстракти, новогаленові препарати, емульсії, суспензії, мікстури). Переваги й недоліки рідких форм ліків. Правила виписування в рецептах. М'які форми ліків (мазі, пасти, лініменти, супозиторії). Правила виписування в рецептах.

ТЕМА Загальна фармакологія. Чинники, що впливають на дію лікарських речовин. Види доз. Види дії ліків. Особливості дії ліків при повторних введеннях. Комбіноване застосування ліків.

Фармакодинаміка. Поняття про фармакологічний ефект і механізм дії лікарських речовин. Види дії

лікв на організм – побічна й токсична. Побічні ефекти. Можливість токсичної дії та заходи щодо запобігання її розвитку.

Фактори, що впливають на дію лікарських речовин, залежність дії від властивостей і хімічної будови лікарських речовин, дози, біодоступності, режиму харчування та складу їжі, біологічних ритмів, віку, статі пацієнта, патологічних процесів, особливостей організму.

Значення особливостей взаємодії ліків для фармакотерапії.

ТЕМА Засоби, які діють переважно в ділянці закінчень аферентних нервів. Місцеві анестетики. В'язучі, оболікаючі, адсорбуючі, подразнювальні засоби.

Лікарські засоби, що діють переважно в ділянці аферентних нервів. Класифікація речовин.

Місцевоанестезувальні засоби. Загальна характеристика. Механізм дії. Види місцевої анестезії.

Порівняльна характеристика препаратів за активністю, тривалістю дії, токсичністю (новокаїн, дикаїн, лідокаїн, тримекаїн, піромекаїн, ультракаїн, анестезин). Застосування при різних видах анестезії. Надання допомоги при явищах інтоксикації.

В'язучі засоби (танін, кора дуба, квітки ромашки, бісмуту нітрат основний, де-нол, вікалін, вікаїр, ксероформ, дерматол, лінімент за Вишневським). Механізм дії. Застосування.

Пдрознювальні засоби (розчин аміаку, ментол, валідол, настій листя м'яти, гірчичники, настояйка перцю стручкового, мазь «Фіналгон», спирт 40°, спирт мурашиний). Вплив їх на рецептори. Рефлекторна та відволікальна дія. Застосування.

ТЕМА Речовини, що діють переважно в ділянці закінчень еферентних нервів.

Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Холіноміетичні та антихолінестеразні речовини. Холіноблокатори. Адренергійні засоби

Класифікація холінорецепторів. Класифікація речовин, що діють на передавання збуджень в холінергічних синапсах. Застосування.

М-Холіноміетичні речовини (пілокарпін гідрохлорид, ацеклідін). Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Токсична дія мускарину. Отруєння М-холіноміетиками і допомога при ньому.

Н-Холіноміетичні речовини (цититон, лобеліну гідрохлорид). Загальна характеристика. Застосування. Токсична дія нікотину. Застосування препаратів цитизину та лобеліну для боротьби з палінням.

Антихолінестеразні речовини (прозерин, піридостигмін, оксазил, армін, галантаміну гідробромід). Механізм дії. Основні фармакологічні ефекти. Застосування.

М-Холіноблокувальні речовини (атропін сульфат, препарати беладонни, платифіліну гідротартрат, скополаміну гідробромід, метацин). Вплив на око, гладкі м'язи внутрішніх органів, залози, серцево-судинну систему. Застосування. Токсична дія атропіну, принципи надання допомоги. Препарати беладони. Особливості дії скополаміну, платифіліну та метацину.

Гангліоблокувальні речовини (бензогексоній, пентамін, гігроній, арфонад). Механізм дії. Вплив на артеріальний тиск, гладкі м'язи, секрецію залоз. Застосування. Побічні ефекти. Профілактика ортостатичного колапсу. Дії медичного працівника в разі його виникнення.

Курареподібні речовини (тубокурарину хлорид, дитилін). Загальні відомості. Класифікація. Застосування.

Речовини, що діють на адренергійні синапси. Основні ефекти, пов'язані зі збудженням адренорецепторів. Класифікація адренорецепторів і адренергічних речовин. Механізм дії адреноміетичних, симпатоміетичних, адреноблокувальних і симпатолітичних засобів. Фармакологічні ефекти α -адреноміетиків, β -адреноміетиків, α , β -адреноміетиків, симпатоміетиків, α -адреноблокаторів, β -адреноблокаторів, симпатолітиків.

Основні препарати: *α -адреноміетики* (мезатон, фетанол, галазолін, санорин, нафтизин). Застосування. Побічні ефекти.

β -Адреноміетики (ізадрин, салбутамол, фенотерол, беродуал, добутамін, кленбутерол, орципреналіну сульфат). Застосування. Шляхи введення. Побічні ефекти.

α , β -Адреноміетики (норадреналіну гідротартрат, адреналін, гідрохлорид). Особливості фармакодинаміки. Застосування. Побічні ефекти.

Симпатоміетики (ефедрину гідрохлорид). Механізм дії. Показання та протипоказання до застосування. Побічна дія.

α -Адреноблокатори (фентоламін, тропafen, празозин). Показання та протипоказання до застосування. Побічна дія.

β -Адреноблокатори (анаприлін, талінолол, метапролол, окспренолол, тразикор). Показання та протипоказання до застосування. Побічна дія.

Симпатолітики (резерпін, октадин). Застосування. Побічні ефекти.

ТЕМА Речовини, що впливають на центральну нервову систему.

Лікарські засоби, що впливають на ЦНС. Наркотичні й ненаркотичні анальгетичні засоби.

Психотропні засоби

Засоби для наркозу інгаляційного та неінгаляційного (ефір, фторотан, метоксифлуран, циклопропан, азоту закис, тіопентал-натрій, натрію оксибутират, пропанідид, кетамін). Стадії ефірного наркозу. Особливості дії окремих препаратів. Шляхи введення. Застосування. Ускладнення під час і після інгаляційного та неінгаляційного наркозу.

Спирт етиловий. Місцева дія етилового спирту залежно від концентрації. Протимікробна, в'язуча, припікальна та подразнювальна дія. Резорбтивна дія спирту етилового (вплив на ЦНС, функцію органів травлення). Застосування спирту етилового в практичній медицині. Гостре отруєння та допомога при ньому. Хронічне отруєння (алкоголізм), принципи лікування

Снодійні засоби (фенобарбітал, етамінал-натрій, нітразепам, флуразепам, зопіклон, золпідем). Механізм дії. Вплив на структуру сну. Застосування. Побічні ефекти. Можливість розвитку медикаментозної залежності. Гостре отруєння, методи лікування.

Протиепілептичні засоби (хлоракон, клоназепам, фенобарбітал, гексамедин, дифенін, карбамазепін, метиндіон, етосуксимід, триметин, бензонал, бензобаміл, мідокалм, вальпроева кислота). Загальна характеристика. Застосування. Побічні ефекти. Тактика медичної сестри у призначенні та лікуванні протиепілептичними засобами.

Противпаркінсонічні засоби (леводопа, мідантан, циклодол, наком, динезин, тропацин). Загальна характеристика. Застосування. Побічні ефекти.

Анальгетичні засоби. Наркотичні анальгетики (морфіну гідрохлорид, омнопон, промедол, фентаніл, трамадол, естоцин, пентазоцин, буторфанол). Загальна характеристика. Механізм дії. Морфін, вплив на ЦНС, органи травлення. Застосування. Медикаментозна залежність (морфінізм). Гостре отруєння морфіном, принципи лікування. Антагоністи наркотичних анальгетиків (налорфіну гідрохлорид, налоксон).

Препарати опію. Омнопон, особливості дії. Синтетичні замінники морфіну: промедол і фентаніл, особливості дії. Застосування фентанілу для нейролептаналгезії. Таламонал.

Анальгетики змішаного механізму дії (трамадол). Механізм дії. Відмінність їх від опіїдних анальгетиків.

Ненаркотичні анальгетики (анальгін, антипірін, кислота ацетилсаліцилова, фенацетин, парацетамол, кетанов, панадол, вольтарен, напроксен, диклофенак натрію, седалгін). Загальна характеристика. Механізм беззаспокійливої, протизапальної та жарознижувальної дії. Особливості застосування окремих препаратів. Побічні ефекти, заходи щодо запобігання виникненню їх.

Психотропні засоби. Загальна характеристика, класифікація. Нейролептики. Загальна характеристика, основні фармакологічні ефекти. Антипсихотичні і транквілізуювальні властивості. Особливості дії та застосування аміназину, галоперидолу, дроперидолу, етаперазину, модітену, хлорпротексину, тизерцину. Побічні ефекти нейролептиків місцевого та резорбтивного характеру, запобігання виникненню їх. Застосування їх для нейролептаналгезії та транквілізоаналгезії.

Транквілізатори (сибазон, феназепам, хлосепід, діазепам, нозепам, мезапам, бромазеп, мепротан, еленіум, тазепам), загальна характеристика, дія, застосування. Звикання. Медикаментозна залежність. Побічні ефекти.

Седативні засоби (натрію бромід, калію бромід, магнію сульфат, бромкамфора, препарати валеріани, корвалол, санасон). Загальна характеристика.

Броміди. Вплив на ЦНС (праці І.П. Павлова). Бромізм, заходи для профілактики й лікування.

Комбіновані препарати (корвалол, валокордин, валокормід). Седативні засоби рослинного походження (препарати валеріани, собачої кропиви, новопасит, персен, адоніс). Застосування.

Антидепресанти (імізін, амітриптилін, ніаламід, флуоксетин, флувоксамін, дезипромін, докsepін, піразидол, нефазодон, бефол). Загальна характеристика. Застосування. Побічні ефекти.

Психомоторні стимулятори (кофеїн, кофеїн-бензоат натрію, синокарб, меридил). Загальна характеристика. Показання та протипоказання до застосування.

Загальнотонізувальні засоби (лимонник, женьшень, пантокрин). Застосування.

Ноотропні засоби (ноотропіл, пірацетам, цинаризин, аміналон, церебролізін, енцефабол, кавінтон, пантогам, серміон). Застосування.

Аналептики (кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, бемеGRID, камфора, сульфокамфокаїн, коразол). Вплив на дихання і кровообіг. Особливості дії та застосування окремих препаратів. Шляхи введення, показання та протипоказання до застосування.

Змістовий модуль „Засоби, що впливають на виконавчі системи і органи”

ТЕМА Речовини, що впливають на функції органів дихання.

Речовини, що впливають на функції органів дихання.

Аналептики (кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, бемеGRID, камфора, сульфокамфокаїн, коразол).

Вплив на дихання і кровообіг. Особливості дії та застосування окремих препаратів. Шляхи введення, показання, протипоказання до застосування.

Стимулятори дихання, центральної і рефлекторної дії: анальгетики (етимізол, бемегрид, кофеїн, кордіамін, камфора, сульфокамфокаїн, коразол) і *H-холіноміметики* (цититон, лобеліну гідрохлорид). Застосування. Побічні ефекти.

Протикашльові засоби (кодеїн, лібексин, глауцин, тусупрекс). Механізм протикашльової дії окремих препаратів. Застосування. Побічні ефекти. Медикаментозна залежність від кодеїну.

Відхаркувальні засоби (настій трави термопсису, трипсин, калію йодид, натрію гідрокарбонат, нашатирно-анісові краплі, бромгексин, мукалтин, ацетилцистеїн). Механізм відхаркувальної дії окремих препаратів. Застосування. Відхаркувальні засоби рослинного походження (листя мати-й-мачухи, корінь солодки, листя подорожника великого, кореневище дивосилу, трава чебрецю, соснові бруньки тощо).

Бронхолітичні засоби (ізадрин, салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат, ефедрину гідрохлорид, адреналіну гідрохлорид, атропіну сульфат, еуфілін, теофілін). Застосування. Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення.

Засоби, які застосовують при набряку легень (спирт етиловий, антифомсилан, маніт, сечовина, фуросемід, бензогексоній, строфантин, корглікон, глюкокортикоїди). Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення. Засоби невідкладної допомоги при набряку легень.

ТЕМА Речовини, що впливають на серцево-судинну систему. Сечогінні засоби.

Кардіотонічні засоби.

Серцеві глікозиди (дигітоксин, дигоксин, целанід, адонізид, строфантин, корглікон). Рослини, що містять серцеві глікозиди. Вплив серцевих глікозидів на функцію серця. Механізм кардіотонічної дії. Застосування. Особливості введення з урахуванням кумулятивних властивостей. Токсична дія серцевих глікозидів, заходи щодо запобігання та ліквідації їх.

Неглікозидні кардіотонічні засоби (добутамін, каптоприл, рибоксин, мілдронат, фосфаден, креатину фосфат, калію оротат, анаболічні стероїди, вітаміни E, C, групи B). Застосування.

Протиаритмічні засоби (хінідин сульфат, новокаїнамід, лідокаїн, анаприлін, аміодарон, етмозин, калію хлорид, панангін, дизопірамід, аймалін, атропіну сульфат, ізадрин). Загальна характеристика. Класифікація. Особливості дії, застосування окремих препаратів.

Засоби, які застосовують при недостатності в'язцевого кровообігу. Принципи фармакотерапії при недостатності в'язцевого кровообігу. Засоби для зняття нападів стенокардії (валідол, нітрогліцерин). Механізм дії. Шляхи введення. Особливості дії препаратів нітрогліцерину пролонгованої дії (сустанг, нітронг, тринітролонг, ізосорбіт тринітрат, молсидомін). Засоби для профілактики нападів стенокардії (анаприлін, верапаміл, ніфединін, аміодарон, дипіридамом, папаверин, карбокромел, но-шпа). Застосування. Побічна дія.

Засоби, які використовують при інфаркті міокарда (наркотичні анальгетики, азоту закис, протиаритмічні засоби, серцеві глікозиди, антикоагулянти, фібринолітичні та пресорні засоби). Застосування.

Антигіпертензивні засоби. Загальна характеристика. Класифікація. Механізм дії. Застосування окремих препаратів (клофелін, метилдофа, бензогексоній, пентамін, резерпін, раунатин, октадин, анаприлін, каптоприл, натрію нітропрусид, празозин, тропафен, дибазол, папаверин, апресин, магнію сульфат, фенігидин, дихлотіазид, фуросемід, спіронолактон). Шляхи введення. Засоби невідкладної допомоги під час гіпертензивного кризу. Комбіноване застосування антигіпертензивних препаратів (адельфан-езидрекс, енап-Н, енап-НЬ, капозид, кристепін, норматенс, тонорма, трирезид-К). Побічні ефекти. Фітотерапія при гіпертонічній хворобі (барвінок малий, буркун лікарський, глід колочий, грицики звичайні, калина, нагідки, омела, синюха, собача кропива). Застосування.

Сечогінні засоби (дихлотіазид, фуросемід, кислота етакринова, триамтерен, спіронолактон, маніт). Загальна характеристика. Класифікація. Механізм дії окремих препаратів. Активність і тривалість дії. Застосування. Сечогінні препарати рослинного походження (бруньки берези, листя брусниці, листя мучниці, трава хвоща польового, сечогінні збори).

9. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		у тому числі			
		Аудиторні		С.р.	Інд.
Л	П				
1	2	3	4	5	6
Підсумковий модульний контроль №1 “Загальна фармакологія. Засоби, що впливають на периферичну та центральну нервову систему”					
1. Вступ у лікознавство. Рецепт. Тверді лікарські форми.	2		2		
2. Рідкі лікарські форми. Розчини для зовнішнього застосування та ін'єкцій.	2		2		
3. Розчини для внутрішнього вживання. М'які лікарські форми .	2		2		
4. Загальна фармакологія. Чинники, що впливають на дію лікарських речовин. Види доз. Види дії ліків. Особливості дії ліків при повторних введеннях. Комбіноване застосування ліків.	10	2	2	6	
5. Засоби, які діють переважно в ділянці закінчень аферентних нервів. Місцеві анестетики. В'язучі, обволікаючі, адсорбуючі, подразнювальні засоби	2		2		
6. Засоби, що впливають на функцію холінергічних нервів. М-,Н-холіноміметики, холіноблокатори та антихолінестеразні засоби.	7	1	4	2	
7. Засоби, що впливають на функцію адренергічних нервів. Адреноміметичні засоби. Адреноблокуючі засоби).	5	1	4		
8. Засоби, що впливають на ЦНС (засоби для наркозу, снодійні засоби та протиепілептичні засоби	6		2	4	
9. Анальгетики (наркотичні та ненаркотичні анальгетики).	4	2	2		
10. Психотропні засоби	2		2		
11. Підсумковий модульний контроль №1 “Загальна фармакологія. Засоби, що впливають на периферичну та центральну нервову систему”	6		2	4	
Змістовий модуль „Засоби, що впливають на виконавчі системи і органи”					
12. Засоби, що впливають на функції органів дихання (протикашльові, відхаркувальні, бронхорозширювальні засоби). Засоби при набряку легень	4	2	2		
13. Кардіотонічні засоби. Протиаритмічні засоби. Антиангінальні засоби. Засоби при інфаркті міокарда	4	2	2		
14. Антигіпертензивні засоби. Сечогінні засоби	4	2	2		
УСЬОГО ГОДИН	60	12	32	16	

10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	Кількість годин
II семестр		
1.	Вступ. Предмет та завдання фармакології. Основні поняття загальної фармакології (фармакокінетика, фармакодинаміка, види дії, сумісна дія ліків).	2
2.	Засоби, що впливають на функцію холінергічних нервів (холіноміметичні та холіноблокуючі засоби). Засоби, що впливають на функцію адренергічних нервів (адреноміметичні та адреноблокуючі засоби)	2
3.	Наркотичні та ненаркотичні анальгетики.	2
4.	Засоби, що впливають на функцію органів дихання (протикашльові, відхаркувальні, бронхорозширювальні засоби).	2
5.	Засоби, що впливають на серцево-судинну систему (кардіотонічні засоби, антиангінальні) Гіпотензивні та сечогінні засоби	2

6.	Засоби, що впливають на функцію травної системи (засоби, що призначаються при недостатній та надмірній секреції залоз шлунка, жовчогінні та проносні засоби).	2
ВСЬОГО ГОДИН		12

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

<i>№ п\п</i>	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>
II семестр		
1.	Вступ у лікознавство. Рецепт. Тверді лікарські форми.	2
2.	Рідкі лікарські форми. Розчини для зовнішнього застосування та ін'єкцій.	2
3.	Розчини для внутрішнього вживання. М'які лікарські форми .	2
4.	Загальна фармакологія. Чинники, що впливають на дію лікарських речовин. Види доз. Види дії ліків. Особливості дії ліків при повторних введеннях. Комбіноване застосування ліків	2
5.	Засоби, які діють переважно в ділянці закінчень аферентних нервів. Місцеві анестетики. В'язучі, обволікаючі, адсорбуючі, подразнювальні засоби	2
6.	Засоби, що впливають на функцію холінергічних нервів. Холіноміметики.	2
7.	Засоби, що впливають на функцію холінергічних нервів. Холіноблокатори.	2
8.	Засоби, що впливають на функцію адренергічних нервів. Адреноміметичні засоби.	2
9.	Засоби, що впливають на функцію адренергічних нервів. Адреноблокуючі засоби.	2
10.	Засоби, що впливають на ЦНС (засоби для наркозу, снодійні засоби та протиепілептичні засоби)	2
11.	Анальгетики (наркотичні та ненаркотичні анальгетики).	2
12.	Психотропні засоби	2
13.	Підсумковий модульний контроль №1 "Загальна фармакологія. Засоби, що впливають на периферичну та центральну нервову систему"	2
14.	Засоби, що впливають на функції органів дихання (проти кашльові, відхаркувальні, бронхорозширювальні засоби). Засоби при набряку легень	2
15.	Кардіотонічні засоби. Протиаритмічні засоби. Антиангінальні засоби. Засоби при інфаркті міокарда	2
16.	Антигіпертензивні засоби. Сечогінні засоби	2
ВСЬОГО ГОДИН		32

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

<i>№ п\п</i>	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>
II семестр		
1.	Основи фармакокінетики. Абсорбція, розподіл, біотрансформація лікарських речовин	6
2.	Спирт етиловий	4
3.	Гепатопротектори	4
4.	Плазмозамінники	1
5.	Засоби, що впливають на кровотворення	1
ВСЬОГО ГОДИН		16

13. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Виготвлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочні приладдя, графологічні схеми практичних занять).
- Написання рефератів

14. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ

Питання до підсумкового мольного контролю №1 «Загальна фармакологія. Засоби, що впливають на периферичну та центральну нервову систему»:

1. Визначення фармакології як науки та зв'язок її з іншими дисциплінами.
2. Коротка історія розвитку фармакології. Значення видатних вітчизняних і зарубіжних учених.
3. Шляхи пошуку нових лікарських засобів. Клінічне дослідження їх.
4. Поняття про лікарські речовини, джерела їх одержання; лікарські форми, їх класифікація; лікарські (медикаментозні) засоби, препарати. Сучасні форми ліків. Їх переваги та недоліки.
5. Фітотерапія.
6. Державна фармакопея, її зміст і значення.
7. Основні відомості про аптеку, її функції. Правила зберігання і обліку лікарських засобів в аптеках і відділеннях стаціонару.
8. Рецепт, його значення і структура. Загальні правила складання рецептів.
9. Форми рецептурних бланків згідно з чинним наказом і правилами оформлення рецептів.
10. Правила виписування ліків для стаціонарів.
11. Тверді форми ліків і правила виписування рецептів на порошки, капсули, драже і таблетки.
12. Рідкі форми ліків і правила виписування на них рецептів.
13. М'які форми ліків і правила оформлення на них рецептів.
14. Форми ліків для ін'єкцій. Способи стерилізації. Правила виписування рецептів на стерильні форми ліків в ампулах і флаконах.
15. Поняття про офіційні та магістральні форми ліків.
16. Шляхи введення ліків в організм.
17. Розподіл ліків в організмі.
18. Біотрансформація ліків в організмі.
19. Шляхи виведення ліків з організму.
20. Види дії медикаментозних речовин: місцева, резорбтивна, рефлекторна, основна й побічна, пряма й другорядна.
21. Умови, що впливають на дію ліків в організмі: хімічна будова, фізико-хімічні властивості, біодоступність, доза. Вік, маса тіла, індивідуальна чутливість, стать, патологічні процеси, режим харчування і склад їжі, метеорологічні фактори.
22. Зміна дії медикаментозних речовин при повторних введеннях: кумуляція, звикання, тахіфілаксія, медикаментозна залежність, ейфорія, абстиненція, сенсibiliзація.
23. Комбінована дія медикаментозних речовин.
24. Синергізм і його види. Антагонізм. Синергоантагонізм.
25. Побічна дія ліків алергійної та неалергійної природи. Токсична дія ліків. Тератогенна, ембріотоксична і мутагенна дія.
26. Класифікація речовин, що діють в ділянці закінчень аферентних нервів.
27. Місцевоанестезуючі засоби. Класифікація. Загальна характеристика. Механізм місцевоанестезуючої дії.
28. Вимоги до місцевоанестезуючих засобів.
29. Види місцевої анестезії.
30. Порівняльна характеристика препаратів за активністю, тривалістю дії, токсичністю (новокаїн, дикаїн, лідокаїн, тримекаїн, анестезин). Застосування при різних видах анестезії.
31. В'язучі засоби (органічного та неорганічного походження). Механізм дії. Застосування.
32. Адсорбуючі засоби (вугілля активоване). Механізм дії.
33. Обволікаючі засоби (крохмаль), дія, застосування.
34. Подразнювальні засоби (гірчичники, розчин аміаку, ментол), їх рефлекторна та відволікаюча дія. Застосування.
35. Будова та функції вегетативної нервової системи. Принцип функціонування холінергічних синапсів. Класифікація холінорецепторів.
36. Класифікація речовин, що діють на передачу збудження в холінергічних синапсах.
37. М-холіноміметичні речовини (пілокарпін гідрохлорид, ацеклідін). Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Токсична дія мускарину. Отруєння М-холіноміметиками та допомога при ньому.
38. Н-холіноміметичні речовини (цититон, лобеліну гідрохлорид). Загальна характеристика. Застосування. Токсична дія нікотину. Застосування препаратів цитизину, лобеліну та інш. для боротьби з палінням.

39. Антихолінестеразні речовини (прозерин, галантаміну гідробромід). Механізм дії. Основні фармакологічні ефекти. Застосування.
40. Токсична дія фосфорорганічних сполук. Принципи лікування отруєння.
41. М-холіноблокатори, їх класифікація .
42. М-холіноблокуючі засоби (атропіну сульфат, препарати белладонни, платифіліну гідротартрат, скополаміну гідробромід, метацин). Вплив на око, непосмуговані м'язи внутрішніх органів, залози, серцево-судинну систему. Застосування.
43. Токсична дія атропіну. Гостре отруєння атропіном. Допомога при отруєнні.
44. Гангліоблокуючі речовини (бензогексоній, пентамін, гітроній, арфонад). Механізм дії. Вплив на артеріальний тиск, секрецію залоз, непосмуговані м'язи. Застосування, побічні ефекти.
45. Заходи профілактики ортостатичного колапсу. Дії медичної сестри у випадку його виникнення.
46. Міорелаксанти. Класифікація. Основні препарати, застосування, побічні ефекти.
47. Класифікація засобів, що впливають на адренергічну іннервацію. Адреноміметичні лікарські засоби. Фармакологічна характеристика адреноміметиків.
48. Фармакологічна характеристика альфа-, бета-адреноміметиків. Фармакокінетика, фармакодинаміка адреналінугідрохлорид. Вплив на серцево-судинну систему, гладенькі м'язи, обмін речовин. Показання до застосування.
49. Адреноміметики непрямої дії (Симпатоміметики). Механізм дії, основні фармакологічні ефекти та особливості застосування ефедрину гідрохлориду. Побічні ефекти та протипоказання до застосування.
50. Антиадренергічні лікарські засоби. Адреноблокуючі лікарські засоби. Класифікація.
51. Альфа-адреноблокатори. Фармакодинаміка, особливості застосування, побічні ефекти та протипоказання до призначення.
52. Бета-адреноблокатори. Основні ефекти, що викликають препарати. Кардіоселективні та некардіоселективні бета-адреноблокатори.
53. Основні показання до призначення, побічні ефекти та протипоказання препаратів бета-адреноблокаторів.
54. Симпатолітики. Механізми дії різних препаратів. Показання до застосування, побічні ефекти та протипоказання октадину, резерпіну.
55. Класифікація наркотичних анальгетиків.
56. Основні засоби та їх загальна характеристика.
57. Механізм знеболюючої дії морфіну. Показання до призначення.
58. Побічні ефекти морфіну та їх механізми.
59. Картина отруєння морфіном та заходи що до першої допомоги. Антагоністи наркотичних анальгетиків, їх механізм дії
60. Класифікація ненаркотичних анальгетиків по хімічній структурі. Механізм протизапальної, болезаспокійливої та жарознижуючої дії нестероїдних протизапальних засобів. Показання до призначення.
61. Побічні ефекти які викликають ненаркотичні анальгетики (ульцерогенний, гематоксичний, антиагрегаційний, нефро-гепатотоксичний, алергічний та вплив на тканину суглобів).
62. Психотропні засоби. Загальна характеристика, класифікація.
63. Нейролептики. Загальна характеристика, основні фармакологічні ефекти. Антипсихотичні і транквілізуючі властивості. Особливості дії і застосування аміназину, галоперидолу, дроперидолу, етаперазину. Побічні ефекти нейролептиків місцевого і резорбтивного характеру, запобігання їм.
64. Транквілізатори (феназепам, сибазон, хлосепід, діазепам). Механізм дії, побічні ефекти. Привикання, медикаментозна залежність. Застосування.
65. Седативні засоби (натрію бромід, настоянка валеріани, корвалол). Загальна характеристика. Механізм дії, призначення. Броміди. Вплив на ЦНС. Праці І.П.Павлова. Хронічне отруєння препаратами бромом /бромізм/. Профілактика і лікування бромізму.
66. Препарати валеріани і пустирника. Заспокійливі і спазмолітичні властивості. Комбіновані препарати (корвалол). Інші седативні засоби рослинного походження. Застосування.
67. Психостимулюючі засоби, Загальна характеристика, класифікація.
68. Антидепресанти (імізін, амітриптилін, ніаламід). Загальна характеристика. Застосування . Побічні ефекти.
69. Ноотропні засоби (ноотропіл, пірацетам, циннаризин, аміналон, церебролізін).

70. Аналептичні засоби (кофеїн, камфора, сульфокамфокаїн, кордіамін, коразол, бемегрид). Фармакодинаміка окремих препаратів. Шляхи введення. Призначення, застосування, протипокази.
71. Загальнотонізуючі засоби (лимонник, женьшень, кореневище з коренем валеріани, левзея). Тонізуюча дія. Призначення. Застосування.
72. Класифікація речовин, що впливають на ЦНС.
73. Засоби для наркозу інгаляційного і неінгаляційного (ефір, фторотан, азоту закис, тіопентал-натрій, натрію оксибутират, пропанідид, кетамін).
74. Стадії ефірного наркозу.
75. Особливості дії окремих препаратів. Шляхи їх введення. Застосування. Ускладнення під час і після наркозу.
76. Спирт етиловий. Місцева дія етилового спирту. Застосування в медицині.
77. Снотворні засоби (етаминал-натрій, нітразепам, фенобарбітал). Механізм дії. Вплив на структуру сну. Показання до призначення. Побічні ефекти.
78. Гостре отруєння барбітуратами, лікування. Можливість розвитку медикаментозної залежності.

15. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ до модульного контролю

Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб.

1. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - втраті свідомості.
2. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - психомоторному збудженні.
3. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - епілептичному статусі.
4. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - отруєнні снодійними.
5. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - больовому шоці.
6. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - глаукомі
7. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - депресії.
8. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - порушеннях розумової діяльності.
9. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засоби для: - проведення нейролептаналгезії.
10. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - колапсі.
11. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - бронхоспазмі.
12. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб: - міорелаксант.
13. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засоби для: - діагностичного дослідження очного дна.
14. Вибрати із наявних препаратів в оригінальній упаковці найбільш доцільний лікарський засіб при: - атонії кишківника.

Виписати в рецептах:

- Нітразепам в таблетках;	- Ефедрину гідрохлорид в таблетках, ампулах, краплях в ніс;
- Фенобарбітал в таблетках;	- Празозин;
- Золпідем в таблетках;	- Анаприлін в таблетках і ампулах;
- Натрію вальпроат.	- Атенолол;
- Лідокаїн в ампулах;	- Метопролол в таблетках і ампулах;
- Адреналіну гідрохлорид в ампулах та флаконах;	- Промедол у ампулах;
- Норадреналіну гідротартрат;	- Трамадол у свічках;
- Мезатон в ампулах;	- Морфіну гідрохлорид;
- Сальбутамол;	- Омнопон у ін'єкціях;

- Засіб при отруєнні наркотичними анальгетиками;
- Анальгін у ін'єкціях;
- Ібупрофен при ревматоїдному артриті;
- Диклофенак натрію у капсулах;
- Похідне саліцилової кислоти при лихоманці;
- Прозерин таблеток;
- Дипіроксим в ампулах при отруєнні фос;
- Пілокарпіну гідрохлорид в очних краплях;
- Целекосиб у капсулах;
- Диклофенак у розчині для ін'єкцій.
- Настій валеріани;
- Пірацетам;
- Амітриптилін;
- Аміназин;
- Дроперидол;
- Кофеїн бензоат натрію
- Целекоксиб.

Вкажіть групову належність та показання до застосування:

- Леводопа;
- Парацетамол;
- Амітриптилін;
- Промедол;
- Пірацетам;
- Дроперидол;
- Золпідем;
- Трамадол;
- Морфіну гідрохлорид;
- Налоксон;
- Аміназин;
- Нігразепам;
- Натрію бромід;
- Препарати валеріани;
- Фенобарбітал;
- Целекоксиб;
- Фентаніл;
- Атропін;
- Прозерин;
- Сальбутамол;
- Адреналіну гідрохлорид;
- Мезатон;
- Добутамін;
- Анаприлін;
- Метопролол;
- Гідазепам
- Празозин;
- Пілокарпін;
- Дитилін;
- Ацетилсаліцилова кислота;
- Кофеїн-бензоат натрію;
- Натрію вальпроат.

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до *«Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).*

Оцінка з дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою і включає три форми контролю рівня знань студентів.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення знань і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах (анатомія, гістологія, патологічна анатомія, імунологія, патофізіологія, мікробіологія тощо), що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт та білети з завданнями по написанню рецептів.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за допомогою: усного фронтального опитування; вирішення тестових завдань різного ступеня важкості; розв'язування ситуаційних задач та виписуванням рецептів на необхідні медикаменти.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час написання контрольних робіт з засвоєння підсумкових занять по розділу фармакології: рецептура, засоби, що впливають на ВНС, засоби, що впливають на ЦНС, засоби, що впливають на виконавчі органи та системи, протимікробні засоби. Проміжний контроль передбачає перевірку теоретичної підготовки (знання фармакодинаміки, фармакокінетики, показання до застосування, побічні дії лікарських засобів), а також практичної підготовки по вмінню виписування рецептів для хворих, рішення ситуаційних задач.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення заключного модульного контролю, який проводиться в усно-письмовій формі. При виставленні оцінки передбачається з'ясування знань теоретичного матеріалу згідно питань, що винесені на модуль, засвоєння практичних навичок (виписування рецептів).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння модулю проводиться на спеціально відведеному практичному занятті після вивчення всіх тем. Згідно робочої навчальної програми з дисципліни на кафедрі проводиться один підсумковий контроль засвоєння модуля.

Заняття модульного контролю включають виписування рецептів, відповіді на тестові завдання, контрольні запитання та ситуаційні задачі з відповідного розділу предмета.

Проводиться усно та письмово. Студент отримує білет, який передбачає:

- усну відповідь на три теоретичних питання з різних розділів фармакології.
- виписування трьох рецептів рецептів, вказаних в білеті, на лікарські засоби в різних лікарських формах.
- вирішення ситуаційної задачі по визначенню лікарських засобів і невідкладній допомозі при гострих медикаментозних отруєннях та патологічних станах.
- характеристику препарату в оригінальній упаковці (належність до фармакологічної групи, фармакодинаміка, фармакокінетика, особливості застосування та шляхи введення).

Перелік контрольних запитань, препаратів є в методичних вказівках студентам до практичних занять. У заняття модульного контролю включаються також питання з лекційного курсу та тем, які виносяться на самостійну роботу.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

17. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Форми контролю і система оцінювання навчальної дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» здійснюються відповідно до *«Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу»* (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9), розробленої згідно вимог листа МОЗ України від 15.04.2014 № 08.01-47/10395 щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

Оцінювання модуля

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля становить 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Студент має отримати оцінки з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в університеті **критеріїв оцінювання** для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який глибоко і твердо засвоїв матеріал і послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому у студента не виникає труднощів при зміні завдання, вільно справляється із задачами, питаннями та іншими видами використання знань, показує знання монографічної літератури, вірно обґрунтовує прийняття рішення, володіє різносторонніми навичками практичної роботи. Відповідає 9 балам.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який твердо знає матеріал, грамотно і по суті відповідає його, котрий не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання, вірно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Відповідає 8 балам.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, котрий має знання основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає помилки, недостатньо правильно формує, порушує послідовність у викладенні матеріалу і відчуває труднощі у виконанні практичної роботи. Відповідає 6 балам.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, котрий не знає частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, але не більше 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю не менше 72 балів (6 балів × 12 тем).

Номер модуля/кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			«5»	«4»	«3»	«2»		
Модуль 1 60/2	0	12	9	8	6	0	12	72

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з дисципліни «Фармакологія та медична рецептура» в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

18 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1. Базова

1. Фармакологія: підручник для студентів ВМ(Ф)НЗ I-III рівнів акредитації / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Профиздат, 2008. – 504 с.
2. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Н.П. Скакун, К.А. Посохова. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – 740 с.
3. Фармакологія : підручник / І.С. Чекман, Н.О. Горчакова, В.Ф. Мамчур [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Вид. 3-тє, виправлене та доопрацьоване. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 783 с.
4. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Видання 2-ге – К : Вища школа, 2011. – 784 с.
5. Фармакологія: підручник для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І [та ін.]; за ред. І.С. Чекмана. – Видання 2-ге – К : Вища школа, 2010. – 784 с.
6. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: підручник / С.М. Дроговоз, Х. : Видавничий центр «ХАІ», 2012. – 480 с.
7. Фармакологія та медична рецептура (Робочий зошит). Посібник для підготовки до занять: Навчально-методичний посібник / Заморський І.І., Копчук Т.Г., Драчук В.М., Щудрова Т.С., Мельничук С.П.; за редакцією І.І. Заморського. – Вид. 1-е. – Чернівці: Медуніверситет, 2021. – 137 с.

18.2. Допоміжна

1. Косуба Р. Б., Кишкан І. Г. Лікарська рецептура. – Чернівці, 2018. – 120 с.
2. Фармакологія: підручник для студентів ВМ(Ф)НЗ I-III рівнів акредитації / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Профиздат, 2008. – 504 с.
3. Лікарська рецептура: навчальний посібник / Л.Т. Киричок, С.Я. Ананько, Т.В. Гандзій [та ін.]. – Тернопіль: Гриф, 2003. – 224 с.
4. Фармакологія на долонях: навчальний посібник-довідник / С.М. Дроговоз. – Тернопіль: Видавничий центр «ХАІ», 2002. – 479 с.
5. Фармакологія : підручник / І.С. Чекман, В.М. Бобирьов, Н.О. Горчакова [та ін.]. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 480 с.
6. Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби: посібник з фармакології з елементами клінічної фармації / В.П. Пішак, І.І. Заморський. – Чернівці: Медик, 2001. – 192 с.

18.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ <http://moodle.bsmu.edu.ua>
2. Сайт кафедри фармакології <http://pharmacology.bsmu.edu.ua/>

19. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Заморський Ігор Іванович - завідувач кафедри фармакології, професор, д.мед.н;
2. Копчук Тамара Григорівна - доцент кафедри фармакології, к.мед.н.